

PROGRAMMA 2022-2023

Seniorenuniversiteit
Hasselt

UHASSELT

Datum	Titel lezing
26.09.2022	Verander het klimaat voordat het klimaat ons verandert?
03.10.2022	De Artificiële Intelligentie revolutie en de impact ervan.
10.10.2022	In dialoog met de fiscus.
17.10.2022	Wat leert ons de geschiedenis over de toekomst van België?
24.10.2022	Autonoom rijden gaat niet vanzelf.
31.10.2022	Herfstverlof
07.11.2022	Hoogspanningslijnen onder hoogspanning: over de mogelijke gezondheidseffecten van langdurige blootstelling aan elektromagnetische velden van de elektriciteitsvoorziening.
14.11.2022	De staat van het Vlaamse onderwijs: pleidooi voor meer (intellectuele) ambitie.
21.11.2022	Hoe kan de liberale democratie worden beschermd tegen populistische uitholling?
28.11.2022	Hoe duurzaam is het Chinese ontwikkelingsmodel?
05.12.2022	Klimaatverandering en waterhuishouding in Vlaanderen: dreigt er een watertekort?
12.12.2022	Poetinisme, een Russisch fenomeen?
19.12.2022	De ziel in de muziek van Haydn, Mozart en Beethoven.
26.12.2022	Kerstvakantie
02.01.2023	Kerstvakantie
09.01.2023	Omgevingsrecht en omgevingsbeleid. 'Onze eigen overheid is nog criminelere dan 3M'.
16.01.2023	Complexiteit en kwetsbaarheid van het perifere zenuwstelsel.
23.01.2023	Ons tweede brein en hun link naar darmkanker.
30.01.2023	Duurzaam hergebruiken van CO ₂ .
06.02.2023	Houd je brein gezond! Wat is risicoreductie van dementie?
13.02.2023	Beelden van de islam: een historisch en hedendaags perspectief.
20.02.2023	Krokusvakantie
27.02.2023	Vleesvervangers 3.0 - voeding voor de toekomst.
06.03.2023	Lobbyen in het Romeinse Keizerrijk: het bestuur van een wereldrijk zonder moderne transport- of communicatiemiddelen.
13.03.2023	Artificiële Intelligentie en duurzaamheid.
20.03.2023	Een procureur, een mens.
27.03.2023	De leugens en de schaterlach: over een onbekende Stalin-satire van Dmitri Sjostakovitsj.
03.04.2023	Paasvakantie
10.04.2023	Paasvakantie
17.04.2023	Innovatie: wat is 'echt' nieuw? Een korte reflectie.
24.04.2023	Wat planten en hun 'goedaardige huisgenoten' kunnen betekenen voor de mens.
01.05.2023	Dag van de Arbeid
08.05.2023	Wegwijs in het erfrecht en de erfbelasting.
15.05.2023	Regeneratieve bouwmaterialen: ontwerpen en bouwen in gesloten materiaalkringlopen.
22.05.2023	Van muur tot muur. De wereldpolitiek sinds 1989.

Gastpreker

Ignace Schops

Prof. dr. Luc De Raedt (KU Leuven)

Prof. dr. Elly Van de Velde (UHasselt)

Prof. dr. Bruno De Wever (UGent)

Prof. dr. Tom Brijs (UHasselt)

Dr. Dirk Adang (UHasselt)

Prof. dr. Wouter Duyck (UGent)

Prof. dr. Stijn Smet (UHasselt)

Prof. dr. Jo Van Biesebroeck (KU Leuven)

Prof. dr. Patrick Willems (KU Leuven)

Prof. dr. Katlijn Malfliet (KU Leuven)

Prof. Marc Erkens (LUCA arts)

Prof. dr. Isabelle Larmuseau (KU Leuven)

Dr. Tim Vangansewinkel (UHasselt)

Prof. dr. Veerle Melotte (UMaastricht)

Prof. dr. Marlies Van Bael (UHasselt)

Prof. dr. Kay Deckers (UMaastricht)

Prof. dr. Amr Ryad (KU Leuven)

Prof. dr. Arno Wouters (KU Leuven)

Prof. dr. Lieve Van Hoof (UGent)

Prof. dr. Steven Latré (UAntwerpen)

Ine Van Wymersch (Procureur des Konings)

Prof. dr. Pieter Bergé (KU Leuven)

Prof. dr. ir. Koenraad Debackere (KU Leuven)

Prof. dr. Jaco Vangronsveld (UHasselt)

Prof. dr. Ayfer Aydogan (UHasselt - UGent)

Prof. dr. ir. Elke Knapen (UHasselt)

Prof. dr. Jonathan Holslag (VUB)

Enkele feestelijke weetjes: Tijdens het academiejaar 2022-2023 ...

blaast de Seniorenuniversiteit (oorspronkelijk WLS) **45** kaarsjes uit
bestaat de UHasselt (voorheen LUC) **50 jaar**
viert het Academisch Onderwijs in Limburg zijn **55ste** verjaardag (EHL)
wordt onze erevoorzitter Willy Goetstouwers **2** maal **40!**

VOORWOORD

Iedereen heeft zich wel eens laten verleiden tot een welles-nietes discussie. Soms wordt die gewonnen door degene die het luidst roept. Een andere keer wint de deelnemer die zich het meest koppig opstelt. En af en toe wint de best gedocumenteerde het pleit door de andere te bestoken met al dan niet correcte feiten. Is de dag van vandaag het zoeken naar de waarheid daarmee gedegradeerd tot een spel? Afgaand op de frequentie waarmee gebeurtenissen, feiten en opinies op de weegschaal van de waarheid terecht komen kun je denken dat we in een eindeloos welles-nietes spel zijn terecht gekomen. Dat weegproces heeft trouwens recent een naam gekregen: 'factchecken'. En naargelang de balans overhelt naar de één of andere zijde gebruiken we nu de labels: 'fake news' en 'de waarheid'. Als je onder vrienden nog weetjes wenst uit te wisselen, vergewis je dan eerst van de instemming van minstens een handvol specialisten, de pers, enkele spraakmakende sociale media én bij voorkeur ook de mening van Jan met de pet. Als je die strijd overleeft, dan heb je een min of meer waarheidsgetrouw feit. Je hebt dan gefactcheckt.

En toch is deze complexe methode niet nieuw! Sinds decennia maken universiteiten en bij uitbreiding de wetenschappelijke wereld hun bevindingen en ontdekkingen pas wereldkundig nadat ze die grondig hebben laten beoordelen en controleren door collega specialisten. Peer-review heet dat dan. Als een bevinding die toets niet doorstaat kan of mag het nooit wereldkundig gemaakt worden. Geen enkel proces is echter perfect en af en toe durft er wel eens een valse noot te klinken. Maar al bij al heeft deze brede zelfregulerende toets naar correctheid zijn deugdelijkheid bewezen.

Zijn wij, leden van de Seniorenuniversiteit, daarom geen bevoorrechte getuigen bij het beluisteren van de vele lezingen? Lezingen, waarvan we weten dat de feiten die er naar voren worden gebracht niet alleen het resultaat zijn van gedegen onderzoek maar ook het onderwerp uitmaakten van een voorafgaandelijke strenge peer-review? We mogen dus aannemen dat wij op de eerste rij zitten om telkens opnieuw naar hoogstaande en betrouwbare informatie te luisteren. Elk jaar opnieuw doen we dan ook ons uiterste best om een kwalitatief en inhoudelijk sterk programma aan te bieden.

Is de inhoud van elke lezing daarom even waarheidsgetrouw? Niet noodzakelijk. Er is ook nog zoiets als voortschrijdend inzicht en de natuurlijke evolutie van kennis en wetenschap. En omdat 'missen' menselijk is wordt er ook in een lezing al wel eens een halve waarheid verkondigd. Alleen zal het dan wellicht uit onwetendheid zijn en niet met de bedoeling om fake news te verspreiden. Tot slot ook hier nog een kleine troost: soms blijkt fake news een hele tijd later toch nog correct te zijn of ... toch weer niet? Voer voor twijfelaars. Aarzel echter niet om opnieuw in te schrijven en geniet daarna weer met volle teugen van de lezingen.

Jos Thys
Voorzitter Seniorenuniversiteit

Maandag 26 september 2022 – 14.00u

Verander het klimaat voordat het klimaat ons verandert?

IGNACE SCHOPS

Het gaat niet goed met de gezondheid van onze planeet.

Met de waterbom in juli vorig jaar spatte ook het idee uit elkaar dat klimaatverandering een ver-van-ons-bed-show was. Overal ter wereld nemen de overstromingen, orkanen en hittegolven in kracht en frequentie toe met ondragelijk veel menselijk leed en sterk gestegen herstelkosten. Maar er is meer aan de hand. Meer dan 1 miljoen soorten planten en dieren staan op het punt om uit te sterven. We raken snel uit onze comfortzone en komen als bewoners van de planeet aarde onder druk. Het behoud van een stabiel klimaat en natuurlijke ecosystemen zijn voorwaarden voor het succes van onze eigen soort. Jammer genoeg is de bewijslast 100 procent en liggen wij als mensheid aan de basis van al deze existentiële problemen. Als we de oorzaak zijn van het probleem, kunnen we dan ook de oplossingen bieden? Is het tij nog te keren? En zo ja, hoe dan?

Ignace Schops is een Belgische natuurbeschermer. Hij is directeur van het Regionaal Landschap Kempen en Maasland vzw (RLKM) en voormalig president van de EUROPARC Federation, het grootste netwerk voor natuur in Europa. Hij is volwaardig lid van de Europese afdeling van de Club van Rome en van Rewilding Europe Circle. Ignace Schops kreeg in 2008 de Goldman Environmental Prize, beter bekend als de Groene Nobelprijs. Sinds 2008 werd hij geselecteerd als ASHOKA fellow, world leading social entrepreneur. Door zijn werk op het gebied van biodiversiteit en sociaal ondernemerschap werd hij in 2011 eredoctor aan de Universiteit Hasselt. In 2013 werd hij lid van het Climate Leadership Corps of Al Gore en later dat jaar werd hij door koning Filip verkozen tot 'Commandeur in de Belgische Kroonorde'. In 2017 werd hij door Charlie Magazine geselecteerd in de top 25 van meest invloedrijke Belgen en in 2019 werd zijn organisatie RLKM door het Vlaams Parlement bekroond met de 'Gouden Erepreis' voor langdurige uitmuntende natuur- en milieuprestaties. In 2021 ontving Ignace Schops de Etion Leadership Award.

Ignace Schops en zijn team ontwierpen het (Re)connection Model. Dit model verbindt de samenleving met het natuurlijk erfgoed en wordt in verschillende landen toegepast. Ignace Schops wordt vaak gevraagd als expert en keynote speaker op internationale conferenties met betrekking tot het natuurlijk erfgoed, biodiversiteit, klimaatverandering, duurzame ontwikkeling en sociaal ondernemerschap.

Maandag 3 oktober 2022 – 14.00u

De Artificiële Intelligentie revolutie en de impact ervan.

PROF. DR. LUC DE RAEDT - KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

Artificiële Intelligentie (AI) valt niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Tegelijkertijd rijzen er veel vragen over AI: soms betreft het vragen rond actuele toepassingen, soms ook vragen van meer fundamentele aard. Deze voordracht wil inzicht verschaffen in wat Artificiële Intelligentie is, hoe ze werkt, en wat we er al dan niet van mogen verwachten.

Prof. dr. Luc De Raedt is sinds 2006 gewoon hoogleraar aan de faculteit Ingenieurswetenschappen van de KU Leuven. Hij is er directeur van het Instituut voor Artificiële Intelligentie en hoofd van de subdivisie Declaratieve Talen en Artificiële Intelligentie. Hij doctorerde er in 1991. Daarna was hij er tot 1999 postdoctoraal onderzoeker FWO en deeltijds docent. Van 1999 tot 2006 was hij voltijds professor aan de Albert-Ludwigs Universiteit van Freiburg.

Maandag 10 oktober 2022 – 14.00u

In dialoog met de fiscus.

PROF. DR. ELLY VAN DE VELDE - UNIVERSITEIT HASSELT

Dacht je dat je niet in dialoog kon gaan met de fiscus? Van student tot gepensioneerde, van individu tot multinational is dat wel degelijk mogelijk. Het is zelfs volledig gratis! Waarom zou je in dialoog gaan met de fiscus? Ofwel om een betwisting met de fiscale administratie te voorkomen ofwel om een conflict op te lossen. Over de aftrek van beroepskosten, de bepaling van het kadastraal inkomen van je woning... maar ook over schenk- en erfbelastingen. Ooit al gehoord van de fiscale rulingdienst? En van de fiscale bemiddelingsdienst? De wetgever richtte deze overheidsdiensten op om de belastingplichtige meer zekerheid te geven. In de lezing wordt de - voor velen nog onbekende - weg naar de dialoog met de fiscus aangetoond en worden interessante voorbeelden als illustratie gebruikt.

Prof. dr. Elly Van de Velde is professor fiscaal recht aan de faculteit Rechten van de UHasselt. Zij is tevens gastprofessor aan de UAntwerpen en counsel advocaat. Haar onderzoek spitst zich in het bijzonder toe op de relatie tussen de fiscus en de belastingplichtige. Haar proefschrift over 'afspraken' met de fiscus werd bekroond met de European Academic Tax Thesis Award en het Europees Parlement deed reeds meermaals een beroep op haar expertise. Ze staat aan het hoofd van de onderzoekseenheid Law, Tax & Business Unit, ze begeleidt verschillende doctorandi, heeft talrijke publicaties op haar naam en geeft lezingen over diverse fiscale thema's in binnen- en buitenland.

Maandag 17 oktober 2022 – 14.00u

Wat leert ons de geschiedenis over de toekomst van België?

PROF. DR. BRUNO DE WEVER - UNIVERSITEIT GENT

Naties en nationalisme in België en de wereld. Het menu bestaat uit drie gangen.

Een Russische ‘amuse gueule’, een delicaat gerecht gekruid met gevoel, humor en misverstanden.

De ‘pièce de résistance’ geeft een overzicht van de belangrijkste theorieën over naties en nationalisme. Stevige kost maar licht verteerbaar.

De derde gang is Belgische ‘terroir’. Een koekje van eigen deeg. Natievorming en nationalisme als smaakmakers van onze nationale geschiedenis.

Prof. dr. Bruno de Wever is gewoon hoogleraar aan de vakgroep Geschiedenis van de UGent. Hij studeerde geschiedenis aan de Universiteit Antwerpen en de Universiteit Gent waar hij in 1992 doctor in de geschiedenis werd. Hij doceert over de geschiedenis van de 20ste eeuw, de geschiedenis van België, historische methode en publieksgeschiedenis. Hij is mededirecteur van het Instituut voor Publieksgeschiedenis. Tevens leidt hij als vakdidacticus leraars geschiedenis op.

Hij heeft meer dan 400 publicaties op zijn naam staan. Hij publiceerde boeken en artikelen in nationale en internationale wetenschappelijke tijdschriften over de Vlaamse Beweging, het Vlaams-nationalisme, de Nieuwe Orde, fascisme en nationaalsocialisme, collaboratie en verzet in België tijdens de Tweede Wereldoorlog en de herinnering eraan, de naoorlogse zuiveringen, de jodenuitroeiing en de ontkenning ervan, de methode van de mondelinge geschiedenis en publieksgeschiedenis.

Hij was vicevoorzitter van de kernredactie van de Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging, een in 1998 verschenen standaardwerk. Hij is hoofdredacteur van Wetenschappelijke Tijdingen. Tijdschrift over de geschiedenis van de Vlaamse beweging en was hoofdredacteur (2010-2015) van het Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis.

Hij presenteert zijn wetenschappelijk werk in voordrachten, bijdragen aan radio- en televisieprogramma's en in kranten en algemene tijdschriften.

Maandag 24 oktober 2022 – 14.00u

Autonoom rijden gaat niet vanzelf.

PROF. DR. TOM BRIJS - UNIVERSITEIT HASSELT

De autotechnologie evolueert razendsnel: auto's zijn rijdende computers geworden. In de toekomst zullen ze we onze wagen minder en minder zelf besturen, tot op het punt dat het voertuig er in slaagt de volledige rijtaak van de bestuurder over te nemen. Tegelijk evolueren we steeds meer van autobezit (waarbij de eigenaar een eigen voertuig bezit) naar vormen van gedeelde mobiliteit (waarbij van mobiliteitsdiensten en gedeelde voertuigen gebruik gemaakt wordt). De verwachting is dat deze evoluties belangrijke maatschappelijke gevolgen zullen hebben voor de verkeersveiligheid, de inrichting van onze wegen en steden, files, energiegebruik, enzovoort.

In de tussenliggende fases naar volledig autonoom rijden zijn er echter nog ernstige uitdagingen, bijvoorbeeld op het vlak van de verkeersveiligheid, technologie, ethiek, aansprakelijkheid, inrichting van wegen, cybersecurity. Prof. dr. Tom Brijs geeft ons een overzicht. De vertrekbasis van de presentatie is het boek "Autonome motorvoertuigen" dat in december 2020 is verschenen en waarbij Tom Brijs het hoofdstuk over de verkeersveiligheid voor zijn rekening nam. Hij zal ingaan op de geschiedenis van autonoom rijden, de technologie die bij autonoom rijden komt kijken, de huidige stand van de technologie en de uitdagingen die er nog voor ons liggen. Autonoom rijden lijkt immers nog niet meteen voor morgen te zijn.

Prof. dr. Tom Brijs behaalde het diploma van handelsingenieur in de beleidsinformatica aan de UHasselt (toen nog LUC). Hij werkte onder leiding van de promotoren professor Gilbert Swinnen en professor Koen Vanhoof aan een doctoraat in de Toegepaste Economische Wetenschappen. Het onderzoek betrof het ontdekken van patronen in het aankoopgedrag van consumenten in grote gegevensbestanden van supermarkten met behulp van technieken uit de artificiële intelligentie. Eerder toevallig paste hij in een onderzoeksproject voor de overheid deze computertechnieken ook toe op ongevalsgegevens welke verzameld werden door de politie. Al snel bleek dat er een groot potentieel verborgen lag in verkeers- en mobiliteitsdata waar toen nog relatief weinig mee gebeurde. Tijdens zijn door het FWO-Vlaanderen gefinancierd postdoctoraal onderzoek, richtte hij samen met Prof. Geert Wets en Prof. Koen Vanhoof het onderzoeksinstituut IMOB (Instituut voor Mobiliteit) op. Er werken momenteel ongeveer 50 personeelsleden. Bovendien werd aan de UHasselt de in Vlaanderen unieke opleiding Master in Verkeerskunde ingericht (nu Master in de Mobiliteitswetenschappen).

Prof. dr. Tom Brijs is vandaag gewoon hoogleraar in de School voor Mobiliteitswetenschappen en vicedirecteur van IMOB. Hij coördineert er het onderzoek naar verkeersveiligheid, meer bepaald naar de complexe interactie tussen mens, voertuig en wegomgeving. Sinds 2019 is hij de wetenschappelijke coördinator van het Horizon 2020 onderzoeksproject genaamd 'i-DREAMS', gefinancierd door de Europese Commissie (6,3 miljoen euro). Hij leidt er een team van onderzoekers uit 13 Europese universiteiten en bedrijven, verspreid over 8 landen.

Maandag 7 november 2022 - 14.00u

Hoogspanningslijnen onder hoogspanning: over de mogelijke gezondheidseffecten van langdurige blootstelling aan elektromagnetische velden van de elektriciteitsvoorziening.

DR. DIRK ADANG - UNIVERSITEIT HASSELT

We leven in boeiende tijden: groene stroom opgewekt door offshore windparken voor onze kust, maar evengoed via onderzeese kabels uit Denemarken geïmporteerde hernieuwbare stroom moet aan land geraken en uiteindelijk over heel België verspreid worden. Bestaande bovengrondse hoogspanningslijnen zullen verzaamd moeten worden en bovendien zullen er veel nieuwe masten bijgeplaatst moeten worden. Bevoorradingszekerheid is belangrijk, maar anderzijds hoe zit het met de gezondheidseffecten van blootstelling aan de hiermee geassocieerde elektrische en magnetische velden? Een zekere ongerustheid heerst bij dat deel van de bevolking dat in de buurt van een (toekomstige) hoogspanningslijn woont. Naarmate het belang van wind- en zonne-energie groeit, vrezen omwonenden dat hoogspanningslijnen meer elektrisch vermogen zullen moeten transporteren met sterkere velden tot gevolg. Dr. Dirk Adang dringt door tot de kern van de zaak en legt uit wat de huidige stand van de wetenschap ten aanzien van eventuele gezondheidseffecten is.

Prof. dr. Dirk Adang is als professor verbonden aan de UHasselt waar hij doceert aan de faculteit Geneeskunde en Levenswetenschappen. Hij is gespecialiseerd in de biologische en gezondheidseffecten van elektromagnetische straling (Exposure sciences).

Dr. Adang is eveneens benoemd als expert bij de Hoge Gezondheidsraad, waarin hij verschillende functies bekleedt. Zo is hij onder meer de voorzitter van de Permanente Commissie Niet-ioniserende straling en leidde hij er de werkgroep Transcraniële Magnetische Stimulatie.

Van 2000 tot 2008 was hij werkzaam in het Hospitaal Koningin Astrid te Neder-over-Heembeek (Epidemiologie).

Verder was Dr. Dirk Adang gedurende 10 jaar panellid bij de NAVO in het kader van de werkgroep Human Factors and Medicine - Health Effects of Non-ionizing Radiation. Als actief lid maakte hij eveneens deel uit van de NATO working group on Biomedical Aspects of Non-ionizing Radiation.

Professor Adang gaf in zowel het Vlaams als het federaal Parlement een aantal wetenschappelijke uiteenzettingen tijdens hoorzittingen over de gezondheidseffecten van elektromagnetische straling.

Maandag 14 november 2022 – 14.00u

De staat van het Vlaamse onderwijs: pleidooi voor meer (intellectuele) ambitie.

PROF. DR. WOUTER DUYCK - UNIVERSITEIT GENT

Het Vlaamse onderwijs krijgt het in de media hard te verduren. Het zou een discriminatie machine zijn die sociale ongelijkheid bestendigt. Maar is dat wel zo? Zijn er gelijke kansen in ons onderwijs? En wat betekent dat, 'gelijke kansen'? Impliceert dat ook 'gelijke uitkomsten'? Welke verwachtingen mogen we aan leerlingen stellen, en hoe zit het met het de motivatie op school? En hoe zit het met cognitieve vaardigheden? Hoe functioneren we in vergelijking met onze buurlanden, en gaan we inderdaad achteruit? Welk effect had Corona? In de lezing licht Wouter Duyck de staat van ons Vlaamse onderwijs toe, en situeert het binnen internationaal perspectief. Er worden tevens beleidsopties bediscussieerd.

Prof. dr. Wouter Duyck is als hoogleraar cognitieve psychologie verbonden aan de Universiteit Gent, waar hij tevens voorzitter was van de opleiding psychologie (> 3000 studenten) van 2009 tot 2020. Hij werkte voordien als aspirant en postdoctoraal onderzoeker voor het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen, en was gastonderzoeker aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Voor zijn doctoraat ontving hij de driejaarlijkse Prix de Psychologie voor het beste doctoraatsproefschrift in de psychologische wetenschappen, uitgereikt door de Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts. Hij superviseerde 13 doctoraten als (co-)promotor en publiceerde 125 artikels in gerenommeerde internationale wetenschappelijke tijdschriften. Zijn voornaamste onderzoeksthema's zijn het brein, het geheugen, de meertaligheid, de cognitieve ontwikkeling, de taalverwerving, de dyslexie, en andere. Hij presenteerde zijn onderzoek in een dertigtal landen. Hij ontwikkelde oriënteringsproeven (SIMON, Columbus) voor het hoger onderwijs, onder meer in opdracht van de Vlaamse Regering, en is actief in het Vlaams onderwijsdebat. Sedert 2020 is hij vicevoorzitter van de NVAO in Den Haag, de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie die toeziet op de kwaliteit van het Nederlandse en Vlaamse hoger onderwijs.

www.wouterduyck.be - Twitter: @wduyck

Maandag 21 november 2022 – 14.00u

Hoe kan de liberale democratie worden beschermd tegen populistische uitholling?

PROF. DR. STIJN SMET - UNIVERSITEIT HASSELT

De globale geschiedenis van de liberale democratie is er één van golven. Een geschiedenis van vooruitgang, gevolgd door (tijdelijke) achteruitgang. Na drie golven van vooruitgang, bevinden we ons momenteel in de derde golf van achteruitgang, van zogenaamde autocratisering. Sinds 2018 zijn er wereldwijd meer landen die achteruitgliden op het vlak van de liberale democratie dan er voortschrijden. Een belangrijke factor in deze fase van autocratisering is de (hernieuwde) opkomst van het populisme, aan zowel de linker- als de rechterzijde van het politieke spectrum. In landen zoals Polen, Hongarije, Venezuela en Rusland, werd de liberale democratie – als die er ooit echt voet aan wal had gekregen – stelselmatig uitgehold door populistische en autoritaire leiders. Dit fenomeen geeft aanleiding tot een aantal pertinente vragen. Welke onderdelen van de democratie worden ondermijnd? Hoe gaan populistten tewerk? Bestaat er een risico dat hetzelfde fenomeen zich zou voordoen in België? En vooral, hoe kan de liberale democratie beschermd worden tegen (potentiële) populistische uitholling? Tijdens zijn lezing voor de Seniorenuniversiteit reikt prof. dr. Stijn Smet enkele antwoorden aan vanuit het (vergelijkend) grondwettelijk recht.

Prof. dr. Stijn Smet is docent staatsrecht aan de faculteit Rechten van de Universiteit Hasselt sinds 2018. Hij behaalde zijn doctoraat aan de Universiteit Gent in 2014, op een doctoraatsonderzoek over conflicten tussen mensenrechten. Nadien was hij als postdoctoraal onderzoeker verbonden aan de Universiteit Gent en de Universiteit van Melbourne. Zijn onderzoek is gesitueerd in het recht van de mensenrechten en in het vergelijkend grondwettelijk recht. Voor deze lezing put hij uit recent onderzoek naar de weerbaarheid van de liberale democratie, zoals onder meer vervat in het samengestelde boek *Migrants' Rights, Populism and Legal Resilience in Europe* (met Vladislava Stoyanova van de Universiteit van Lund), uitgegeven bij Cambridge University Press.

Maandag 28 november 2022 – 14.00u

Hoe duurzaam is het Chinese ontwikkelingsmodel?

PROF. DR. JO VAN BIESEBROECK - KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

Het Chinese ontwikkelingsmodel staat langs meerdere kanten onder druk. De transitie van de lokale economie naar meer hoogwaardige producten en naar de dienstensector is al een tijd bezig, maar is niet eenvoudig te realiseren in een sterk investeringsgedreven economisch systeem. De groeivertraging en de handelsoorlog met de Verenigde Staten verhoogt de hoogdringendheid van deze transitie. Een derde factor, de vele onevenwichten in het Chinese financiële systeem, krijgt internationaal minder aandacht, maar is zeker voor de politieke leiders een constant aandachtspunt. De Chinese Communistische Partij die deze uitdagingen het hoofd moet bieden heeft ook minder slagkracht dan veelal verondersteld wordt. De noodzakelijke veranderingen kunnen niet eenvoudigweg van bovenaf opgelegd worden, maar moeten, net zoals in onze maatschappij, een draagvlak krijgen bij de bevolking.

Prof. dr. Jo Van Biesebroeck is gewoon hoogleraar aan het departement Economie van de KU Leuven. Hij behaalde zijn doctoraat aan Stanford University (USA) en werkte tot 2008 aan de Universiteit van Toronto (Canada). Aan de KU Leuven doceert hij Global Value Chains en Dynamic Methods in de masteropleidingen. Hij is gespecialiseerd in internationale handel en industriële organisatie en zijn huidig onderzoek spitst zich toe op productiviteit, ondernemingsgroei en de organisatie van globale waardeketens, o.a. toegepast op de autosector en de ontwikkeling van de Chinese economie.

Maandag 5 december 2022 – 14.00u

Klimaatverandering en waterhuishouding in Vlaanderen: dreigt er een watertekort?

PROF. DR. PATRICK WILLEMS - KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

De voorbije zomer kenden wij de heetste dagen sinds de waarnemingen in ons land en de zomer van 2018 was één van de droogste. Vlaanderen is erg kwetsbaar voor dergelijke extreme weersomstandigheden door onze hoge bevolkingsdichtheid en urbanisatiegraad. Wij zijn in Noordwest-Europa de regio met de hoogste waterschaarste. Bovendien zorgt de klimaatverandering voor zorgwekkende evoluties. Maar hoe verandert het klimaat in Vlaanderen nu precies? En wat zijn de gevolgen? Meer watertekorten? Meer wateroverlast? En wat is de invloed van de toenemende urbanisatie? Moeten en/of kunnen wij ons aanpassen?

Prof. dr. Patrick Willems is gewoon hoogleraar stedelijke hydrologie en rivierkunde en afdelingshoofd Hydraulica aan het departement Burgerlijke Bouwkunde van de KU Leuven. Hij is een internationaal expert in de analyse van hydrologische extremen, waaronder extreme regenval, overstromingen en waterschaarste; de impact van de klimaatverandering op de waterhuishouding; de noden inzake klimaatadaptatie. Rond deze thema's voert hij met zijn team studies uit voor verschillende overheidsdiensten.

Maandag 12 december 2022 – 14.00u

Poetinsisme, een Russisch fenomeen?

PROF. DR. KATLIJN MALFLIET - KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

Vladimir Vladimirovitsj Poetin heeft sinds 2000 gestaag gebouwd aan een robuust Russisch machtsstelsel. Sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne heeft het Russisch machtsregime, waarvan het Kremlin de kern vormt, zijn agressieve en meedogenloze kant laten zien. Aan Poetin heeft het Kremlin, als wijdvertakt netwerk van informele regime-componenten, een vooralsnog ongenaakbare leider. Maar gaat het nu eigenlijk om Poetins Rusland dan wel om Ruslands Poetin?

Prof. dr. Katlijn Malfliet (°1954) is professor emerita van de KU Leuven. Zij promoveerde in 1983 op Sovjet eigendomsrecht en doceerde aan de faculteit Sociale Wetenschappen gedurende meer dan drie decennia over recht en politiek in Centraal- en Oost-Europa. In de woelige jaren '90 was zij titularis van de leerstoel Inbev-Baillet Latour over de EU-Ruslandverhoudingen. Zij publiceerde o.m. een boek over het 'Poetinsisme' bij Lannoo Campus (2018).

Katlijn Malfliet was ook de allereerste vrouwelijke decaan van de KU Leuven. Later werd zij vicerector Cultuur, Diversiteit en Duurzaamheid tijdens het rectoraat van Prof. dr. Rik Torfs.

In het middenveld was Katlijn Malfliet actief als voorzitter van Pax Christi en als voorzitter van de Nederlandstalige Vrouwenraad.

Zij is gehuwd en moeder van 3 kinderen, grootmoeder van 4 kleinkinderen.

Maandag 19 december 2022 - 14.00u

De ziel in de muziek van Haydn, Mozart en Beethoven.

PROF. MARC ERKENS - LUCA SCHOOL OF ARTS

Elke zichzelf respecterende cursus muziekgeschiedenis zal vermelden dat in de 18de eeuw een trio componisten het levenslicht zag dat met kop en schouders boven hun tijdgenoten uitstak. U zal in zo'n cursus lezen dat dit komt omdat het drietal het motto van de Eeuw van de Verlichting op geniale wijze wist waar te maken: muziek schrijven waarin structuur en zeggingskracht - zeg maar inhoud en verpakking - perfect met elkaar in evenwicht zijn.

Maar eigenlijk is dat niet de reden waarom we de muziek van Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart en Ludwig van Beethoven nog steeds zo goed kennen. Haar wonderlijke kracht ligt in de onovertroffen manier waarop deze mensen van vlees en bloed via hun werk in hun ziel laten kijken.

Sterker nog, wij kunnen onszelf herkennen in wat ze ons hebben nagelaten. Ik wil het u 'zielsgraag' laten horen.

Prof. Marc Erkens heeft de opleiding als klassiek muzikant gevolgd aan het Koninklijk Conservatorium te Antwerpen en werd bekroond met een hoger diploma voor piano in 1983. Sinds 1980 is hij docent aan het Lemmensinstituut te Leuven: piano, praktische harmonie, muziekanalyse en repertoirestudie. Van 2006 tot en met 2018 was hij departementshoofd en opleidingshoofd muziek aan dezelfde instelling.

Hij treedt veel op (occasioneel ook voor de nationale radio en tv: Canvas en Radio Klara) als verteller-pianist in heel Vlaanderen met programma's over de inhoud van muziek, de liefde in de muziek en filmmuziek. Hij is auteur van een boek over de zeggingskracht van muziek: 'Als muziek ... spreekt', uitgegeven door de Uitgeverij Lannoo te Tielt, België in oktober 2019.

Maandag 9 januari 2023 – 14.00u

Omgevingsrecht en omgevingsbeleid. ‘Onze eigen overheid is nog criminelere dan 3M’.

PROF. DR. ISABELLE LARMUSEAU - KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

“Vervang asbest, vinylchloride, DDT en aldrin door PFAS, glyfosaat, dicamba en neonicotinoïden en je krijgt het griezelige gevoel dat we dit allemaal al eens eerder hebben meegemaakt en dat de geschiedenis zich herhaalt”. Aan het woord is Kathleen Garnett, promovendus aan de Wageningen University & Research, in een beklijvende bijdrage in het Tijdschrift voor Omgevingsrecht en Omgevingsbeleid over de ‘grenzen van de wetenschap’-doctrine, de voorloper van het voorzorgsbeginsel.

“Voorbij de grenzen van de wetenschap is geen sprake van terra incognita, maar van terra periculosa,” waarschuwt Garnett.

Pieter Leroy, emeritus hoogleraar milieukunde aan de Radboud Universiteit, wees op dezelfde systeemfout, toen de PFAS-crisis in Vlaanderen losbarstte. “Van een groot aantal stoffen hebben we pas met tien of twintig jaar vertraging in de gaten hoe gevaarlijk ze zijn,” stelt hij. Het Europees Milieuvagentschap mag daarover dan wel een mooi rapport ‘Late lessons from early warnings’ hebben geschreven, dat rapport is inmiddels ook al twintig jaar oud. In de parlementaire onderzoekscommissie PFAS-PFOS ging Vlaams minister van Omgeving Zuhair Demir nog een stap verder door te wijzen op systeemfalen. Ook haar initiële uitroep ‘Voortvarend? Na twintig jaar?’ blijft hangen.

Wat hebben we nu geleerd uit die vaststelling van systeemfouten en systeemfalen?

Een coalitie van milieu- en natuurverenigingen, gezondheids- en gezinsorganisaties formuleerde in februari 2022 achtentwintig speerpunten voor een ambitieus Vlaams milieubeleid. “Op die manier willen we ervoor zorgen dat onze regio nooit opnieuw slachtoffer wordt van een milieuschandaal als de PFOS-vervuiling,” schrijft de coalitie. Hun indrukwekkende werk is één van de vele voorbeelden van collective wisdom die de Vlaamse PFAS-zaak vorm heeft gegeven.

Na een inleidende schets van de contouren van het Vlaamse PFAS-schandaal, gaat Isabelle Larmuseau op zoek naar antwoorden. Is er nog hoop voor het omgevingsrecht en omgevingsbeleid in Vlaanderen?

Prof. dr. Isabelle Larmuseau behaalde met grote onderscheiding het diploma van licentiaat in de Rechten aan de Universiteit Gent (1986-1991) en de Universität Osnabrück, Fachbereich Rechtswissenschaften (1991). Zij is sinds 1991 als advocaat actief in het omgevingsrecht. In 1997 richtte zij LDR op, Vlaanderens grootste advocatenkantoor actief in het omgevingsrecht. Sinds 2015 is zij gastprofessor omgevingsrecht aan de KU Leuven. Zij is oprichter en voorzitter van de Vlaamse Vereniging voor Omgevingsrecht (VVOR) en stichter en hoofdredacteur van het Tijdschrift voor Omgevingsrecht en Omgevingsbeleid (TOO).

Maandag 16 januari 2023 - 14.00u

Complexiteit en kwetsbaarheid van het perifeer zenuwstelsel.

DR. TIM VANGANSEWINKEL - UNIVERSITEIT HASSELT

Het perifeer zenuwstelsel vormt de verbindingen tussen het centraal zenuwstelsel en de rest van het lichaam, en zorgt er zo voor dat alle weefsels en organen met elkaar kunnen communiceren. Het is een complex systeem, dat voornamelijk bestaat uit zenuwcellen die elektrische signalen genereren en voortgeleiden. Deze zenuwcellen worden ondersteund door zogenaamde gliale cellen, waarvan één speciaal subtype, de Schwanncel, een isolerende laag vormt rond de zenuwcellen om de prikkelgeleiding optimaal te laten verlopen. De normale werking van deze cellen in het perifeer zenuwweefsel kan drastisch verstoord raken door diverse factoren zoals trauma, diabetes, tumoren, infecties, auto-immuunziekten, maar ook erfelijke aandoeningen. Aantasting van de zenuwen kan leiden tot sensorische stoornissen, pijn, spierzwakheid en atrofie, verminderde peesreflexen en vasomotorische symptomen, en heeft dus een groot impact op de levenskwaliteit. Algemeen spreken we in dit geval van (perifere) neuropathie en tijdens de lezing zal dieper ingegaan worden op twee soorten pathologieën, namelijk traumatische zenuw schade en de ziekte van Charcot-Marie-Tooth. In tegenstelling tot het centraal zenuwstelsel, hebben perifere zenuwen de mogelijkheid om te herstellen na traumatische schade (bijv. auto-ongeval). In sommige gevallen kan de schade echter blijvend zijn of gebeurt het herstel niet optimaal. Het onderzoek richt zich juist op het bevorderen van zenuwherstel bij deze problematische letsels door gebruik te maken van Schwanncellen (die verkregen worden door stamcellen uit de tand om te vormen of te differentiëren) in combinatie met verschillende natuurlijke (bijvoorbeeld collageen) en lichaamseigen (bijvoorbeeld 'Leukocyte- and Platelet Rich Fibrin') biomaterialen.

De ziekte van Charcot-Marie-Tooth (CMT) is de meest frequente vorm van erfelijke neuropathie, die 1 op 2500 wereldwijd aantast. De meest voorkomende vorm van de ziekte is CMT1A en wordt veroorzaakt door een duplicatie van het perifeer myeline proteïne 22 (PMP22) gen. PMP22 is een belangrijke component van myeline (de isolerende laag gevormd door Schwanncellen) en een overexpressie van dit gen leidt tot een abnormale vorming van de myelineschede of isolatielaag. Momenteel is het niet duidelijk wat de rol is van PMP22 in de pathologie van CMT1A. Het onderzoek probeert hier een antwoord op te vinden door stamcellen van donorpatiënten te differentiëren naar Schwanncellen en deze te bestuderen. Bovendien wordt geprobeerd het gendefect te herstellen met de nieuwe en veelbelovende CRISPR interferentie technologie.

Dr. Tim Vanganswinkel studeerde Biomedische Wetenschappen aan de Universiteit Hasselt met als afstudeerrichting Klinische Moleculaire Wetenschappen. Na zijn opleiding behaalde hij een IWT beurs en startte hij zijn doctoraat aan het Biomedisch Onderzoeksinstituut (BIOMED). Tijdens deze periode onderzocht hij de rol van mestcellen op het herstelproces na ruggenmergsschade. Momenteel werkt hij als postdoctoraal onderzoeker in het labo van Prof. Ivo Lambrechts, waar hij onderzoek verricht naar perifeer zenuwherstel door gebruik te maken van stamcellen en diverse biomaterialen. Recent ontving hij een FWO postdoc beurs om bijkomend onderzoek te doen naar de ziekte van Charcot-Marie-Tooth, een erfelijke ziekte van het zenuwstelsel. Hij kreeg van de Seniorenuniversiteit ook een financiering van € 21.000,00 om zijn onderzoek verder te ondersteunen.

Maandag 23 januari 2023 - 14.00u

Ons tweede brein en hun link naar darmkanker.

PROF. DR. VEERLE MELOTTE - UNIVERSITEIT MAASTRICHT

Het enterisch zenuwstelsel is het brein van de darmen en erg belangrijk voor het functioneren van het maag-darmstelsel. Het wordt ook wel de tweede hersenen of buikbrein genoemd, en kan geheel onafhankelijk van de hersenen werken. Het omvat meer dan 200 miljoen zenuwcellen die verspreid zitten door het hele maag-darmstelsel, maar samen genomen is het buikbrein ongeveer zo groot als de hersenen van een kat. De rol van het buikbrein wordt al een tijdje onderzocht, maar dan vooral in de context van genetische ziektes zoals de ziekte van Hirschsprung (een aangeboren afwijking van de dikke darm). De laatste jaren is dit onderzoeksveld erg gegroeid, en wordt er ook meer onderzoek gedaan naar de verbinding tussen de hersenen en het buikbrein, en naar de rol daarvan bij het ontstaan van bijvoorbeeld dementie en Parkinson. Tijdens deze lezing zal dr. Melotte meer vertellen over het buikbrein en de link met verschillende ziekten, met als focus darmkanker. Er is recent aangetoond dat zenuwcellen en kankercellen met elkaar kunnen communiceren door het uitscheiden van verschillende boodschappers. Deze ontdekking zou kunnen leiden tot een nieuwe therapie tegen darmkanker.

Prof. dr. Veerle Melotte volgde de bachelor Laboratorium en Voedingstechnologie aan de KU Leuven, waarna ze de master Biomedische Gezondheidswetenschappen voltooide aan de Universiteit Maastricht. Tijdens haar doctoraatsonderzoek, dat ze in 2010 afrondde, identificeerde ze NDRG4-methylering als een veelbelovende biomarker (een meetbare indicator van een biologische toestand of conditie) voor de vroege detectie van darmkanker. Momenteel is ze universitair hoofddocent aan het Universitair Medisch Centrum Maastricht. Ze ontving verschillende persoonlijke beurzen om haar eigen onderzoekslijn te starten en onderzoekt met haar groep de rol van het enterisch zenuwstelsel in de context van darmkanker. Naast haar functie in Maastricht, heeft ze een deeltijdfunctie bij de afdeling Klinische Genetica van het Erasmus Medisch Centrum Rotterdam.

Maandag 30 januari 2023 - 14.00u

Duurzaam hergebruiken van CO₂.

PROF. DR. MARLIES VAN BAELE - UNIVERSITEIT HASSELT

Gedreven door de klimaatimpact van te hoge gehalten aan broeikasgassen (waaronder CO₂) in onze atmosfeer, worden we allen aangezet om onze CO₂-uitstoot drastisch te reduceren. Inderdaad, willen we de internationale klimaatdoelstellingen nog halen, dan volstaat het al niet meer om de CO₂-uitstoot te reduceren tot nul. We moeten ook actief CO₂ uit de atmosfeer halen. In deze lezing zal worden uitgelegd wat CO₂ precies is en hoe wetenschappers oplossingen zoeken om CO₂, afkomstig uit de atmosfeer of van noodgedwongen uitstoot, terug te kunnen omzetten naar bruikbare brandstoffen of bouwstenen voor de chemische industrie. Aangezien CO₂ een stabiel molecuul is, is dit helemaal niet evident. In de lezing wordt stilgestaan bij de uitdagingen waarvoor we staan en er wordt in het bijzonder aandacht besteed aan die processen waarbij deze omzetting kan gebeuren met energie uit hernieuwbare bronnen, zoals zonlicht.

Prof. dr. Marlies Van Bael behaalde haar kandidaatsdiploma aan het Limburgs Universitair Centrum (nu UHasselt), het diploma licentiaat in de fysische chemie aan de KU Leuven en een doctoraat in de wetenschappen/chemie aan de UHasselt. Nadien was ze gedurende meerdere jaren postdoctoraal onderzoeker van het FWO-Vlaanderen, tot ze in 2006 werd benoemd tot hoofddocent. Inmiddels is ze gewoon hoogleraar chemie. Zij is verantwoordelijke van het onderzoeksteam 'Design en synthese van anorganische materialen' (DESINe) binnen de groep Materiaalchemie van de UHasselt, samen met collega An Hardy. De onderzoeksgroep maakt deel uit van IMO-IMOMEC, het instituut voor materiaalonderzoek van UHasselt en een lokale divisie van Imec, partners in Energyville. Ze is voorzitter van de vakgroep chemie, ondervoorzitter van de onderzoeksraad en lid van het directiecomité van IMO-IMOMEC van de UHasselt.

Maandag 6 februari 2023 – 14.00u

Houd je brein gezond! Wat is risicoreductie van dementie?

PROF. DR. KAY DECKERS - UNIVERSITEIT MAASTRICHT

Het aantal mensen met dementie gaat de komende jaren flink toenemen. Er is helaas nog geen medicijn dat dementie kan genezen. Wel weten we inmiddels dat we de kans op dementie potentieel met 40% kunnen beïnvloeden door een (hersenen)gezonde leefstijl te hanteren. Tijdens deze lezing vertelt Kay Deckers meer over wat u zélf kunt doen om de kans op dementie te verkleinen. Hij zal uitleggen wat dementie is en een korte geschiedenis schetsen van het onderzoeksveld naar risicoreductie van dementie. Hij vertelt wat risico- en beschermende factoren van dementie zijn en geeft u een inblik in (lopende) onderzoeksprojecten van het Alzheimer Centrum Limburg zoals de 'we zijn zelf het medicijn' campagne en de MijnBreincoach app.

Prof. Dr. Kay Deckers is neuropsycholoog/epidemioloog en werkt als universitair docent bij het Alzheimer Centrum Limburg en de School for Mental Health and Neuroscience van de Universiteit Maastricht. Zijn onderzoek richt zich op de risico- en beschermende factoren van cognitieve achteruitgang en dementie. Hij zet zich verder in voor een hersengezonde samenleving. Zijn persoonlijke missie is om risicoreductie van dementie (ofwel bevordering van de hersengezondheid) een vast gespreksonderwerp te laten worden in de reguliere huisartsenzorg.

Maandag 13 februari 2023 – 14.00u

Beelden van de islam: een historisch en hedendaags perspectief.

PROF. DR. AMR RYAD - KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

De islam maakt steeds meer deel uit van de westerse samenleving. Dat leidt tot heel wat debatten, waarin de islam vaak wordt afgetekend als een rigide vorm van denken of zelfs als een 'achterlijke' en 'bloedige' cultuur. Als doorgeefluik van informatie spelen de massamedia een belangrijke rol in het verspreiden van ideeën over de islam en dragen zij daarmee bij aan het creëren en bevestigen van bepaalde opvattingen over deze godsdienst en zijn belijders. Zeer regelmatig duiken in de media bepaalde termen en beelden over moslims op, die echter op simplistische wijze gebruikt worden. In de lezing worden een aantal uiteenlopende islamitische thema's belicht die in de media herhaaldelijk aan bod komen. Er wordt ingezoomd op salafisme, islam en politiek, jihad, de scheiding tussen religie en staat, sharia en moslimminderheden in het Westen, en de positie van vrouwen in de islam. Om deze thema's goed te begrijpen worden die telkens gesitueerd in de historische context van het klassiek islamitisch denken en wordt toegelicht hoe zij geëvalueerd en geïnterpreteerd worden door hedendaagse stromingen en denkers binnen de islam. Aan de hand van een aantal islamitische debatten worden enkele kanttekeningen geplaatst bij het publieke debat en de mediabeelden over de islam.

Prof. dr. Umar Ryad is hoogleraar Arabistiek en Islamkunde en lid van de Jonge Academie van België (2018-2023). Momenteel is hij ook voorzitter van de onderzoekseenheid Oost-Azië Studies en Arabistiek en directeur van het Leuven Centre for the Study of Islam, Culture and Society (LCSICS). Daarvoor werkte hij als universitair docent aan de Universiteit Leiden (2008-2014) en als universitair hoofddocent aan de Universiteit Utrecht (2014-2017). Hij behaalde zijn BA in Islamitische Studies in het Engels aan de Al-Azhar Universiteit in Caïro (1998), gevolgd door een MA in Islamstudies (2001, cum laude) en een PhD (2008), beiden aan de Universiteit Leiden. Zijn huidige onderzoek omvat ook de dynamiek van de netwerken van pan-islamistische bewegingen, de Arabische receptie van oriëntalistiek, de moslim polemiek over het christendom, de Europese trans-imperiale banden met de hadj-pilgrimage, de transnationale islam in de moderne wereld en de toepassing van Digital Humanities binnen de studies van de Arabische taal en islamkunde. Ryad was gastdocent aan de universiteiten van Bern en Oslo; was research fellow aan de Universiteit van Bonn, de Berlin Graduate School Muslim Cultures and Societies (FU Berlin), het Leibniz Zentrum Moderner Orient (ZMO) in Berlijn en het Leibniz Institute of European History (IEG) in Mainz.

Maandag 27 februari 2023 – 14.00u

Vleesvervangers 3.0 - voeding voor de toekomst.

PROF. DR. IR. ARNO WOUTERS - KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

Het globale voedselsysteem heeft een enorm impact op de draagkracht van onze planeet. Samen met toenemende bevolkingsaantallen zorgt dat voor een dringende nood om ons voedingspatroon aan te passen. Belangrijk in die context is dat de productie van dierlijke proteïnen (met name rundvlees) in grote mate bijdraagt aan onder andere de uitstoot van broeikasgassen en het gebruik van grote oppervlaktes land en grote hoeveelheden zoet water. Een (gedeeltelijke) transitie van dierlijke naar alternatieve proteïne bronnen zal noodzakelijk zijn om duurzame voedselvoorziening in de toekomst te verzekeren. Er bestaat echter nog steeds een grote weerstand tegen het reduceren van een aantal dierlijke producten in het dieet, omdat zeker vlees nog door velen beschouwd wordt als een aantrekkelijk product. Het produceren van lekkere, maar ook duurzaam geproduceerde en nutritioneel kwalitatieve alternatieven voor vleesproducten is dan ook van groot belang om een grote groep consumenten met een eerder traditioneel voedingspatroon te overtuigen. In deze lezing schetst de spreker de achtergrond van de eiwittransitie in een globale context, en worden een aantal oplossingen en toekomstperspectieven voor deze problematiek besproken. Het produceren van een nieuwe generatie plant-gebaseerde vleesvervangers waarin de vezelige structuur van vlees wordt nagebootst, is als één van de onderzoekstopics van de spreker een focuspunt. Daarnaast komen ook een aantal andere concepten, zoals bijvoorbeeld het produceren van 'kweekvlees', als innovatieve oplossingen voor deze proteïne problematiek aan bod.

Prof. dr. ir. Arno Wouters studeerde in 2013 af aan de faculteit Bio-ingenieurswetenschappen van de KU Leuven als levensmiddelentechnoloog. In 2017 behaalde hij zijn doctoraat aan dezelfde instelling, waarbij hij onderzoek verrichtte naar het gebruik van proteasen om de technologisch functionele eigenschappen van tarwe proteïnen in levensmiddelen te verbeteren. Tijdens een daaropvolgend postdoctoraal mandaat van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen werkte hij op het produceren van nieuwe nanopartikels gebaseerd op plantaardige proteïnen om voeding schuimen en -emulsies te stabiliseren. Tijdens dit (post)doctoraal onderzoek voltooide hij onderzoekverblijven aan de University of Leeds (UK) en de University of Guelph (Canada). In oktober 2019 werd hij aangesteld als 'tenure track' docent en maakt hij sindsdien als hoofdonderzoeker deel uit van het Laboratorium voor Levensmiddelenchemie en –Biochemie aan de KU Leuven. Zijn onderzoek focust op het onderzoeken van structuur-functie relaties van plantaardige proteïnen, om zo hun toepasbaarheid in voedingssystemen te vergroten. Eén van zijn onderzoekstopics is het bestuderen van structuurvorming in sojaproteïne-gebaseerde vleesvervangers.

Maandag 6 maart 2023 - 14.00u

Lobbyen in het Romeinse Keizerrijk: het bestuur van een wereldrijk zonder moderne transport- of communicatiemiddelen.

PROF. DR. LIEVE VAN HOOFF - UNIVERSITEIT GENT

Tijdens de eerste vijf eeuwen na Christus strekte het Romeinse Keizerrijk zich uit van Portugal tot Irak, en van Engeland tot Egypte. Het bestuur van dit immense rijk lag in handen van één man, de Keizer. Maar hoe kon die Keizer weten welke problemen en uitdagingen er waren in de diverse delen van zijn rijk? Op welke manier kwamen keizerlijke wetten tot stand en werd hun implementatie gegarandeerd? En hoe konden provincies, steden en individuen keizerlijke beslissingen beïnvloeden? Deze lezing exploreert hoe de Romeinse Keizers in de eerste eeuwen van onze jaartelling een wereldrijk bestuurden zonder moderne transport- of communicatiemiddelen. Na een overzicht van de expansie van het rijk, verschuivingen in de totstandkoming van wetten, en de ontwikkeling en beperkingen van het eerste postsysteem, wordt dieper ingegaan op het belang van lobbyen: wat was lobbying in het Romeinse Rijk, hoe ging het in zijn werk, en wat waren de resultaten?

Prof. dr. ir. Lieve Van Hoof is hoogleraar aan de Universiteit Gent. Na het behalen van haar doctoraat (KU Leuven, 2006) werkte zij aan de universiteiten van Exeter, Oxford, Bonn en Göttingen, alvorens in 2017 in Gent benoemd te worden. Op basis van haar driedovoudige opleiding als classica, historica en politicologe, bestudeert zij de politieke en maatschappelijke rol van Griekse en Latijnse teksten onder het Romeinse Keizerrijk. Momenteel focust zij met haar onderzoeksteam op laat-antieke Griekse en Latijnse briefcollecties en wat deze ons kunnen leren over lobbyen in de Late Oudheid (ca. 300 - 500 na Chr.). Ze heeft onder andere verschillende boeken gepubliceerd bij Oxford en Cambridge University Press, kwam met haar onderzoek al meermaals in de media, en was voorzitter van de UGent Postdoc Community en van de Jonge Academie. Ze werd onderscheiden met een UGent Hermes-prijs en met de prijs van Laureaat van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten.

Maandag 13 maart 2023 – 14.00u

Artificiële Intelligentie en duurzaamheid.

PROF. DR. STEVEN LATRÉ - UNIVERSITEIT ANTWERPEN

Artificiële Intelligentie (AI) is een technologie die met rasse schreden voor doorbraken in verschillende domeinen zorgt. Als consument komen we zo dagdagelijks met tientallen AI systemen in contact: in onze wagen, als we surfen op het internet, als we boodschappen doen, enz. Deep learning, de meest populaire vorm van AI, is momenteel niet meer weg te denken in belangrijke computationele taken zoals computervisie, spraakherkenning, tekstvertaling, tekstgeneratie, enz.

Deep learning is zo heel snel bijzonder populair geworden en de complexiteit van deze deep learning systemen stijgt ook alsnar, waardoor hun kracht groter wordt. Maar deze systemen hebben ook een belangrijk nadeel: om tot de spectaculaire resultaten te komen zijn ze bijzonder data- en rekenhongerig. Er zijn miljarden berekeningen nodig om tot een performant AI systeem te komen. Het trainen van dergelijke AI systemen zorgt hierdoor voor niet te verwaarlozen energieverbruik, dat bovendien exponentieel stijgt.

In deze lezing wordt belicht hoe AI ook een belangrijke uitdaging heeft om duurzamer te worden. Er wordt ingegaan op het probleem, maar er worden ook enkele oplossingen voorgesteld om AI duurzamer te maken, zonder in te boeten op de kwaliteit van deze systemen.

Prof. dr. Steven Latré leidt het onderzoek naar Artificiële Intelligentie bij IMEC, het onderzoekscentrum voor nano-elektronica en digitale technologieën. Zijn belangrijkste expertise focust op het combineren van sensortechnologieën en chipontwerp met AI om end-to-end oplossingen te bieden in sectoren zoals gezondheid en slimme industrieën. Daarnaast is hij ook professor aan de Universiteit Antwerpen.

Hij behaalde een master in de Informatica aan de Universiteit Gent en een doctoraat in de Ingenieurswetenschappen aan dezelfde universiteit. Voor hij bij IMEC begon, leidde hij de IDLab onderzoeksgroep aan de Universiteit Antwerpen, een 100+ onderzoeksgroep met focus op draadloze netwerken en AI. Hij is auteur of co-auteur van meer dan 150 papers. Zijn werk werd onder meer bekroond met de IEEE COMSOC prijs voor beste doctoraat in netwerk en service management, de IEEE COMSOC Young Professional award 2015 en de KVAB Laureaat van de Academie.

Maandag 20 maart 2023 – 14.00u

Een procureur, een mens.

INE VAN WYMERSCH - PROCUREUR DES KONINGS

Ine Van Wymersch is nu vier jaar Procureur des Konings (PK) van het parket Halle-Vilvoorde (HV). Voordien was ze 10 jaar lang Substituut Procureur des Konings bij het parket van Brussel. Als magistraat in Brussel behandelde zij vooral jeugddossiers, zedenzaken en verdwijningsdossiers. Zij was er 'referentiemagistraat' slachtofferonthaal. Maar zij is wellicht bij het grote publiek vooral bekend van de vele interviews die ze gaf als woordvoerder van het parket van Brussel. Na de aanslagen op de metro en de luchthaven op 22 maart 2016 voerde ze dagenlang het woord en faciliteerde zij de opvang van de nabestaanden en de identificatie van de dodelijke slachtoffers.

Aandacht voor het menselijke aspect van justitie, voor verbinding tussen 'de gewone mensen' en 'het gerecht', kenmerken haar hele loopbaan. In 2019 publiceerde ze 'Als je wieg op drijfzand staat' (Lannoo). In dit boek gaat Ine Van Wymersch in gesprek met Elvire. Het personage Elvire geraakte meer dan eens verstrikt in het web van de administratie, justitie, de instellingswereld. Er liep heel wat mis in het leven van Elvire en dit werd de reden dat Elvire om euthanasie vroeg omwille van ondraaglijk psychisch lijden. Dit verhaal vormt de insteek of het uitgangspunt voor getuigenis van Ine Van Wymersch.

Ine Van Wymersch is Procureur des Konings van het Parket Halle-Vilvoorde sinds 2019. Zij studeerde af als licentiaat in de rechten en werkte als advocaat aan de balie Brussel van 2003 tot 2006. Na drie jaar gewerkt te hebben als juridisch adviseur van de korpschef van de lokale politie Brussel-Elsene werd ze in 2009 magistraat op het parket van Brussel.

Als magistraat bij het parket van Brussel was ze vooral bezig met levensdelicten, werd referentiemagistraat onrustwekkende verdwijningen en slachtofferonthaal. Bovendien was ze woordvoerder voor de dagelijkse woordvoering en dit in beide landstalen.

In 2016 na de aanslagen van 22 maart 2022 kreeg ze van het federale parket de bijzondere opdracht rond crisiscommunicatie en organisatie van de opvang van nabestaanden, identificatie slachtoffers en voorbereiding van de parlementaire onderzoekscommissie.

Dit leverde haar de onderscheiding op van 'woordvoerder van het jaar' van de VZW KORTOM.

Sinds 18 maart 2019 is ze aangesteld als Procureur des Konings van het parket Halle-Vilvoorde, met bijzondere aandacht voor een toegankelijke justitie, voor kwetsbare groepen (kinderen in problematische opvoedingssituaties, slachtoffers van intrafamiliaal geweld en zedenmisdrijven), voor jeugddelinquentie.

Ze wil werk maken van een integraal veiligheidsplan voor de luchthaven.

Bijzondere aandacht gaat naar verkeersveiligheid: snelheid, verdovende middelen (alcohol en drugs) en afleiding (GSM) zijn de killers in het verkeer.

Maandag 27 maart 2023 – 14.00u

De leugens en de schaterlach: over een onbekende Stalin-satire van Dmitri Sjostakovitsj.

PROF. DR. PIETER BERGÉ - KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

Toen de Russische componist Dmitri Sjostakovitsj in 1975 overleed, werd hij wereldwijd gezien als een trouwe, zij het wat weerbarstige vazal van het Sovjetregime. Maar toen vier jaar na zijn dood de zogezegde memoires van de componist verschenen, veranderde dat beeld volledig: Sjostakovitsj bleek eerder een dissident dan een handpop te zijn. Maar was dat wel zo? Hoe geloofwaardig waren die memoires? Een enorme controverse kwam op gang, en duurt nog steeds voort. Een heel aparte plaats in al dat tumult wordt ingenomen door een werkje van Sjostakovitsj dat pas lang na zijn dood boven water kwam: Rajok. Het korte stuk is een regelrechte Stalin-satire, en op die manier misschien wel Sjostakovitsj' meest betrouwbare getuigenis over het Sovjetregime.

Prof. dr. Pieter Bergé is hoogleraar musicologie aan de KU Leuven. Hij is gespecialiseerd in de instrumentale muziek uit de Weense Klassiek en de Duitse opera tijdens de Weimarrepubliek. Hij publiceerde academisch werk over voornamelijk Beethoven en Schönberg, en schreef ook heel wat boeken voor een breder publiek, onder andere over het Requiem van Mozart (Wie schreef het requiem van Mozart?), over de vermeende ontoegankelijkheid van de muziek van de 20ste eeuw (Wat valt er eigenlijk te begrijpen?) en een muziekgeschiedenis voor jongeren (van geest) (Hoe groen klinkt een gitaar?). Verschillende van zijn boeken werden bekroond, onder andere met de Klara Prijs voor Beste Muziek Publicatie, de Wetenschapscommunicatie Prijs van de Koninklijke Vlaamse Academie van België en de Nederlandse 'Vlag en Wimpel'. Pieter Bergé is tevens artistiek directeur van het Leuvense Festival 20.21 dat zich toespitst op de muziek van de 20ste en 21ste eeuw.

Maandag 17 april 2023 – 14.00u

Innovatie: wat is 'echt' nieuw? Een korte reflectie.

PROF. DR. IR. KOENRAAD DEBACKERE - KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

Innovatie is een vlag die vandaag nogal wat ladingen dekt. We hebben het onder andere over technologische innovatie, productinnovatie, dienstinnovatie, businessmodel-innovatie en nog zoveel meer. Deze verbredingen in het innovatiedenken hebben hun voordelen, maar houden ook een aantal uitdagingen in. Voordeel is dat innovatie op die manier – meer dan voorheen – alomtegenwoordig is, doorheen de hele samenleving.

De Europese 3%-norm, waarin ook Vlaanderen zich voluit ingeschreven heeft, is daarvan slechts één voorbeeld. Deze norm stelt dat we 3% van het Vlaams (en Europees) Bruto Binnenlands Product moeten investeren in Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie. Met een resultaat van 3,35% in 2019 heeft Vlaanderen deze doelstelling duidelijk behaald.

Uitdaging bij deze verbredingen is dat het begrip 'innovatie' mogelijk vervlakt en in zekere zin uitgehold raakt. En dat zou jammer zijn, want er beweegt vandaag heel wat op de grens tussen wetenschap, innovatie, economie en samenleving. Een vorm van eclectische capita selecta 'Wat is nu "echt" nieuw in het innovatielandschap?' is dus zeker aangewezen.

Prof. dr. ir. Koenraad Debackere is gewoon hoogleraar aan de faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen, KU Leuven met specialisatie in het domein van technologiebeheer en innovatiebeleid. Hij studeerde Ingenieurswetenschappen en Managementwetenschappen aan de UGent en MIT (Cambridge, VS), hij is promotor-woordvoerder van ECOOM, het Expertisecentrum O&O Monitoring van de Vlaamse overheid, afgevaardigd bestuurder van KU Leuven Research & Development en ere-algemeen beheerder van de KU Leuven. Sinds 2016 is hij aangesteld tot lid van de Adviesraad Wetenschap, Technologie en Innovatie van de Nederlandse regering. Verder is hij lid van de bestuursraad van RWTH Aken, lid van de raad van bestuur van Umicore en voorzitter van de raad van bestuur van KBC Groep, Bank en Verzekering. Sinds 2020 is hij voorzitter van het Comité Economische Relance van de Vlaamse regering.

Maandag 24 april 2023 - 14.00u

Wat planten en hun 'goedaardige huisgenoten' kunnen betekenen voor de mens.

PROF. DR. JACO VANGRONSVELD - UNIVERSITEIT HASSELT

Velen houden van planten, zowel in de natuur, in de tuin als in de huiskamer. Wellicht is de term microbiom van de mens niet onbekend. Microbiom zijn de bacteriën, schimmels, enzovoort die in onze darmen en op onze huid leven en die cruciaal zijn voor onze gezondheid. Hetzelfde is het geval bij planten. Ook gezonde planten leven samen met een zeer diverse gemeenschap aan microben die samen het microbiom vormen. Dit microbiom helpt planten beter te groeien en zich te verdedigen tegen pathogene virussen, bacteriën, schimmels en zelfs dieren. We kunnen planten helpen om voorzien te zijn van een 'gezond' microbiom, en dit microbiom te gebruiken om de groei van de planten te verbeteren in land-, tuin- en bosbouw.

We kunnen planten en hun microbiom echter ook nog op andere wijze exploiteren. Dit kan gaan om het opkuisen van verontreinigingen in bodems, water en lucht. Vooral dat laatste is nog maar weinig bekend. Planten en hun microbiom kunnen zowel de (chemische) kwaliteit van de buitenlucht alsook de lucht in onze huiskamers en kantoorgebouwen drastisch verbeteren. Maar ze blijken ook onze fysieke en zelfs mentale gezondheid positief te beïnvloeden.

Prof. dr. Jaco Vangronsveld is microbioloog aan de UHasselt. Naast zijn aanstelling als hoogleraar aan de UHasselt heeft hij ook een deeltijdse aanstelling aan de Maria Curie-Sklodowska University in Lublin (Polen). Hij is tevens directeur van het Centrum voor Milieukunde (CMK), dit is een multidisciplinair onderzoeksinstituut met biologen, chemici, economen en juristen. Zij onderzoeken milieugerelateerde problemen en stellen hun expertise ter beschikking van overheden en bedrijven. Jaco Vangronsveld is in het bijzonder geïnteresseerd in de mogelijkheden van plant-bacterie-interacties.

Hij heeft talrijke publicaties op zijn naam staan: meer dan 400 tijdschriftartikels in gerenommeerde internationale tijdschriften en tientallen hoofdstukken in boeken. Hij is bovendien promotor/co-promotor van 65 doctoraatsthesisen.

Maandag 8 mei – 14.00u

Wegwijs in het erfrecht en de erfbelasting.

PROF. DR. AYFER AYDOGAN - UNIVERSITEIT HASSELT

Het overlijden van een persoon is vaak een ingrijpende gebeurtenis voor zijn naasten. In de eerste plaats emotioneel maar ook juridisch en fiscaal. Het erfrecht is de rechtstak die bepaalt wie wat uit de erfenis mag ontvangen. De burgerlijke staat en de gezinssituatie van de overledene vormen de belangrijkste vertrekpunten. Wat erft de echtgenoot en welke rechten heeft de samenwonende partner op de erfenis? De wet bepaalt hoeveel de kinderen erven maar wat als de overledene kinderloos was? Het antwoord op deze vragen wordt in deze lezing verduidelijkt met voorbeelden uit de praktijk. Hoewel de verdeling van een erfenis in de wet is geregeld, zijn er mogelijkheden om hiervan af te wijken. Een kind met wie de relatie niet goed is, mag men bijvoorbeeld minder dan een ander kind nalaten. Maar is een totale onterving ook toegelaten?

Naast het juridische luik moet ook aandacht worden besteed aan de fiscale gevolgen van een overlijden. In Vlaanderen moeten erfgenamen immers erfbelasting betalen. Hoeveel bedraagt die belasting en zijn er opties om te besparen? Deze en vele andere vragen worden door de spreker behandeld om u wegwijs te maken in deze complexe materie.

Prof. dr. Ayfer Aydogan is licentiaat in de Rechten (2008, grootste onderscheiding). Zij is tevens master in het notariaat (2014, grote onderscheiding) en doctor in de Rechten (2013) op een proefschrift over het juridische regime van schenkingen. Ayfer Aydogan was als vermogensplanner verbonden aan een internationaal consultancykantoor en ook actief als hoofdadviseur erfenisplanning bij een Belgische grootbank. Zij is ook verschillende jaren gastprofessor geweest aan de Universiteit Hasselt en de Universiteit Gent. Momenteel is zij academisch verbonden aan de Universiteit Antwerpen. Sinds 2020 is Ayfer Aydogan advocaat aan de balie van Antwerpen. Zij is gespecialiseerd in vermogens- en successieplanning en heeft een bijzondere interesse in (fiscale) geschillenbeslechting. Zij is de auteur van het basiswerk 'Handboek Vlaamse erfbelasting' en schrijft regelmatig bijdragen in boeken en artikelen in wetenschappelijke tijdschriften in de materies van het familiaal vermogensrecht, de registratie- en erfbelasting en successieplanning. Zij treedt vaak op als spreker op studiedagen en seminars in deze vakgebieden.

Maandag 15 mei – 14.00u

Regeneratieve bouwmaterialen: ontwerpen en bouwen in gesloten materiaalkringlopen?

PROF. DR. IR. ELKE KNAPEN - UNIVERSITEIT HASSELT

De uitputting van grondstoffen, het hoge energieverbruik tijdens de productie, het transport van traditionele bouwmaterialen en de afvalproblematiek zorgen ervoor dat de bouwsector voor grote uitdagingen staat. Dit leidt onder andere tot een groeiende interesse in circulair materiaalgebruik, in hergebruik van materialen en in regeneratieve bouwmaterialen met een lagere milieupact. Bouwmaterialen op basis van ongebakken aarde zoals leemsteen, leempleisters of stamleem zijn bijvoorbeeld volledig circulair en kunnen een grote bijdrage leveren aan het verlagen van de materialen voetafdruk en de CO₂-uitstoot van de bouwsector. Toch is de toepassing van deze materialen in de westerse bouwcultuur (nog) vrij beperkt en zijn architecten, aannemers, voorschrijvers en bouwheren vaak weinig vertrouwd met deze materialen. De materiaaleigenschappen verschillen bovendien soms ook van deze van conventionele bouwmaterialen die vaak superieure technische prestaties hebben, bijvoorbeeld op het vlak van sterkte en waterbestendigheid. Zijn deze materiaaleigenschappen echter in alle situaties nodig? Kan er tijdens het ontwerpen van gebouwen worden uitgegaan van de materiaalkwaliteiten en kan het ontwerp worden aangepast aan de technische beperkingen van materialen? In deze lezing wordt bekeken op welke manieren grondstoffen op een meer circulaire manier kunnen worden toegepast in gebouwen, materiaalkringlopen kunnen worden gesloten en de CO₂-uitstoot kan worden verlaagd.

Prof. dr. ir. Elke Knapen is professor duurzaam materiaalgebruik aan de faculteit Architectuur en kunst van de UHasselt en academisch coördinator van het postgraduaat Building Beyond Borders. Haar onderzoek focust zich op regeneratieve bouwmaterialen en het integreren van duurzaam materiaalgebruik in het ontwerp- en keuzebeslissingsproces van architecten en bouwheren, enerzijds door het ontwikkelen van theoretische kennis en anderzijds door hands-on experimenten en real-life bouwprojecten.

Maandag 22 mei – 14.00u

Van muur tot muur. De wereldpolitiek sinds 1989.

PROF. DR. JONATHAN HOLSLAG - VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

Niet zo heel lang geleden gingen we ervan uit dat muren tussen landen zouden verdwijnen en dat handel het pad zou effenen voor democratie. De laatste jaren zien we dat er overal opnieuw muren worden gebouwd en dat onze democratie in het defensief zit. Terwijl de westerse wereld meer dan een jaar lang worstelde met corona, kon China zich snel herpakken en lanceerde Rusland een offensief in Oekraïne. Hoe verklaren we die verschuiving? Wat zijn de gevolgen voor onze samenleving? Hoe kunnen we de komende generaties wapenen tegen de onzekerheid en onze samenleving veerkrachtig maken? Deze vragen komen aan bod in de lezing. Een wereldreis met als eindbestemming onze eigen regio.”

Prof. dr. Jonathan Holslag (1981) is politicoloog en als gewoon hoogleraar verbonden aan de Vrije Universiteit Brussel. Hij doceert er Internationale politiek, en focust op de mondiale politieke verhoudingen, de Eur-Aziatische problematiek en de economische machtsverhoudingen in de wereld. Hij is bovendien een veelgevraagd expert, beleidsadviseur en opiniemaker in binnen- en buitenland.

Hij heeft verschillende boeken gepubliceerd, waaronder 'De kracht van het paradijs. Hoe Europa kan overleven in de Aziatische eeuw'(2014), 'Onmogelijke vrede. China's moeizame opmars in Azië' (2015), 'Van muur tot muur. De wereld politiek sinds 1989' (2021) en 'World Politics since 1989' (2021).

Roermond en Steyl

Hoewel Roermond aan de samenvloeiing van de rivieren Roer en Maas ligt, dankt de stad haar naam aan de Romeinse versterking die gelegen was aan de Roer ("mundum": versterking). De echte geschiedenis van de stad begint pas in de middeleeuwen. In de 12de eeuw (1130) werd voor het eerst schriftelijk gewag gemaakt van Ruremunde en was er al sprake van een primitieve versterkte aarden wal. In 1218 werd de Munsterabdij gesticht (cisterciënzerinnen). In 1232 verkreeg Roermond stadsrechten van graaf Otto II en werd de eerste stenen ommuring gebouwd. In 1342 kwam de Maas door verlegging van de bedding dicht bij de stad te liggen. De tweede ommuring dateert van midden 14de eeuw. De Munsterabdij, het Minderbroederklooster, het Kartuizerklooster en het Begijnhof kwamen also binnen de ommuring te liggen. De bloeiende lakennijverheid en de scheepvaart op de Maas leidden ertoe dat de stad lid werd van de bekende Duitse Hanze. In 1472 wordt het muntrecht toegekend. Roermond wordt in 1547 hoofdstad van Opper-Gelre. De graven van Gelre hebben de Munsterkerk als hun grafkerk aangewezen. Roermond bleef ook niet gespaard van rampen. In 1554 brandde twee derde van de stad af. De stad werd ook verschillende malen belegerd, bezet en heroverd. In 1559 kreeg Roermond de bisschopszetel en in 1661 werd de Christoffelkerk tot kathedraal verheven. Ook werden de Rekenkamer en het Soeverein Hof van Gelre in Roermond gevestigd. Roermond is tot op heden nog bisschopsstad en heeft nu nog een arrondissementsrechtbank en een kantongerecht. In de 18de eeuw kwam Roermond achtereenvolgens onder Spaans, Oostenrijks en Frans bewind. Na de verdrijving van de Franse troepen werd Roermond in 1815 overgedragen aan het nieuwe Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Van 1830 tot 1839 behoorde Roermond een klein decennium bij België. Meer gedetailleerde informatie over de geschiedenis van Roermond kun je vinden bij de stichting Rura (https://www.rura.nl/over_roermond).

In Roermond tref je als je door het oude centrum loopt, vele grote statige gebouwen aan die niet zouden misstaan in het centrum van Brussel of Brugge. Het Munsterplein met de Munsterkerk, de Sint-Christoffelkathedraal, het stadhuis met carillon op de markt, de Teekenschool, de Rattentoren en het Historiehuis zijn bezienswaardigheden die bij een stadswandeling niet mogen ontbreken.

Roermonds befaamdste inwoner was de architect/ontwerper Pierre Cuypers (1827-1921). Zijn beroemdste werken in Nederland zijn het Rijksmuseum en het Centraal Station van Amsterdam. In Roermond kan je zijn invloed bewonderen in de Munsterkerk en het Cuypershuis.

Roermond is tenslotte ook bekend voor het Designer Outlet Center dat met zijn 150 winkels en vier tot vijf miljoen bezoekers per jaar het grootste outlet center van de Benelux en Duitsland is.

Op 18 kilometer ten noorden van Roermond ligt het kloosterdorp Steyl. Het ligt in alle rust aan de Maas en was ooit de haven van het Hertogdom Gullik (Jülich), sinds 2004 is het oude deel van de gemeente beschermd. Het dorp telt drie kloosters. Het bekendste is het Missiehuis Sint-Michaël dat in 1875 door de Duitse priester Arnold Janssen werd gesticht. Steyl zond ongeveer tienduizend missionarissen en missiezusters uit over de hele wereld om het christelijk geloof te verspreiden. Vanuit vele plekken uit de wereld stuurden de missionarissen voorwerpen terug naar het moederhuis in Steyl. Hier werd een museum ingericht waar de toekomstige missionarissen en de bezoekers informatie konden vergaren over verre landen en culturen, dit in een tijd waarin geen film of televisie bestond. Zendingen, die maanden onderweg zijn geweest over zee en die de meest uiteenlopende zaken bevatten, zoals maskers, voorouderbeelden, kleding, wapens, wandkleden, serviesgoed, geprepareerde dieren, worden gerubriceerd en tentoongesteld. Het museumgebouw dateert van 1931. De collectie krijgt dan een eigentijdse opstelling, in enorme vitrines van de vloer tot het plafond. De opstelling van de unieke collectie is sinds 1934 vrijwel ongewijzigd gebleven, waardoor je een museum-in-het-museum-effect krijgt.

Naast het missiemuseum, heeft Steyl ook prachtige kloostertuinen en een unieke dubbelkerk met de sarcofaag van Arnold Janssen. Lokale gidsen nemen ons mee op een wandeling: voormiddag doorheen de Stad Roermond en in de Munsterkerk en namiddag doorheen het 'kloosterdorp' Steyl met zijn bizar museum.

Meerdaagse cultuurhistorische reis naar West Griekenland en Macedonië

We zetten onze ontdekkingsstocht door Europa verder in Griekenland. Griekenland, gelegen tussen het oude Rome en Constantinopel, vormt de bakermat van de westerse beschaving. Aan Griekenland hebben we het politiek model van de democratie te danken. Filosofen en hun scholen liggen aan de basis van ons denken. Griekenland is in de mythologie het lievelingsland van de Goden, maar Griekenland is ook de uitvalsbasis van de H. Paulus voor de verspreiding van het christelijk geloof.

Gedurende vele eeuwen werd het land het strijdtoneel van vele bezetters. Zij drukten hun stempel op het land en haar bewoners. Verankerd in Europa, maar tegelijkertijd oosters baken en verbinding tussen Oost en West. De ligging midden in de Middellandse Zee, het klimaat, het erfgoed en de prachtige cultuurlandschappen maakt Griekenland tot een van de mooiste vakantiebestemmingen.

De reis die we aanbieden is zoals steeds op maat gemaakt voor de liefhebber van kunst en geschiedenis, van natuur en het goede leven. Een reis vol beleving en betekenis. Hierbij gaan we vooral op zoek naar bestemmingen die nog niet platgelopen zijn door de internationale toerist. Ook al is het volledige reisplan nog niet in detail uitgewerkt, hieronder vindt u een overzicht van de plaatsen die we zeker zullen aandoen.

We reizen voornamelijk door Epirus en Grieks Macedonië. Vertrekken doen we weliswaar van op de luchthaven van Athene. Maar we zullen de drukte van deze kosmopolitische stad snel achter ons laten. We rijden door buitengewoon harmonische, bucolische landschappen die doen denken aan het homerische Griekenland. In dit landschap liggen de ruïnes van het oude Korinthe, belangrijkste handelsstad op de Peloponnesos en drie eeuwen hoofdstad van het Romeinse Griekenland. Plaats ook waar apostel Paulus zijn "Hooglied van de Liefde" schreef.

Na een stop aan het kanaal van Korinthe en een halte aan de grootste tui-kabelbrug van de wereld Rion-Antrion, reizen we door naar Noord Griekenland via de westelijke provincie Epirus. Onze eerste stop is **Arta**, een authentieke bestemming die weinig toeristen bezoeken, maar die een schat herbergt aan Byzantijnse kunst die niet moet onderdoen voor de luister van de gebouwen van Constantinopel. De Panagia Parigoritissa en de iconische brug van Arta dateren uit de 13de eeuw toen Arta de hoofdstad van het despotaat Epirus was. We reizen verder naar **Ioannina**, de hoofdstad van Epirus, gelegen in een enorm keteldal aan de groene oevers van een meer. Er woont een grote Albanese Islamitische minderheid. Vandaag is het ook een bloeiende universiteits- en handelsstad.

In de buurt van Ioannina ligt **Dodoni**, met een prachtig archeologisch museum, het Orakel van Dodoni en het best bewaarde Griekse amfitheater. In het stadje treffen we ook een bijzonder goed bewaarde citadel (Kastro). Op het eiland in het Pamvotismeer liggen vier kloosters met een schat aan Byzantijnse schilderkunst, unieke fresco's uit de 16de eeuw en een grot waar kluzenaars in verbleven.

De provincie Epirus kenmerkt zich door haar overweldigende natuur. Hoe meer noordelijker hoe woester het natuurschoon. De 46 dorpen van de **regio Zagoria** liggen verspreid over de flanken van het Timfit Massief in een met bossen bedekt landschap dat door kloven en bergbeken wordt doorsneden. In dorpen zoals Monodendri vindt men nog traditionele huizen, met fresco's versierde kerken en oude stenen bruggen over kolkende rivieren. De 1600 m diepe Vikos Kloof loopt door de bergflank en biedt adembenemende panorama's.

We bereiken **Kastoria** . Deze stad was 525 jaar in het bezit van de Ottomanen en de rijkste stad van het Byzantijnse rijk en lag op het kruispunt van de handel tussen Rusland en het Westen. De middeleeuwse stad is nog intact met liefst 72 kerkjes en is sinds de 17de eeuw een belangrijk centrum voor bont. Het is vooral ook een multi-etnische stad: Grieken, Slaven, Turken, Joden en Aroemenen wonen er samen.

De **Prespameren** vormen een afgelegen natuurpark, dat deel uitmaakt van een internationaal netwerk van biosfeerreservaten. Het is gelegen op de grens met 3 landen: de Macedonische Republiek, Albanië en Griekenland. Op de weg naar Thessaloniki passeren we het stadje Edessa dat bekend is om zijn indrukwekkende watervallen.

De hoofdstad van Macedonië is **Thessaloniki** en kijkt terug op 23 eeuwen geschiedenis. Als tweede stad van het Byzantijnse en Ottomaanse Rijk is het een belangrijk centrum voor de drie grote monotheïstische religies. Hier vinden we de grootste Balkenhaven en de eerste universiteit van het land. Thessaloniki excelleert zowel in fantastisch architectonisch en cultureel erfgoed als in haar rijke keuken. Het archeologisch museum is een van de rijkste van Griekenland en herbergt de goudschat van de Macedoniërs. Deze stad toont het best het echte gezicht van het huidige Griekenland en moet enkel in internationale faam Athene laten voorgaan.

Aan de rand van de West-Macedonische vlakte strekt zich een landschap uit van wijn- en boomgaarden. Hier zullen we ook kennis maken met de heerlijke Macedonische wijnen.

We starten in **Pella** aan een fascinerende reis door de Hellenistische geschiedenis. Het is een verkenningstocht door het gebied van de grote Philippus II, Alexander de Grote en de al even legendarische school van Aristoteles. De koningsgraven van **Vergina** en Lefkadia, die meer dan twee millennia verborgen zijn gebleven, behoren tot de belangrijkste getuigen van de grote Macedonische beschaving. In de necropool van Aigai bevinden zich driehonderd grafheuvels. Het bezoek aan de Koninklijke Grafheuvel die na de opgravingen getransformeerd is tot een indrukwekkend museum vormt het absolute hoogtepunt van de reis. De Macedonische Tombes vormen de meest bijzondere grafmonumenten uit het oude Griekenland. Ze werden beschouwd als 'eeuwige woning', die comfortabel en luxueus moest ingericht worden om de goden te ontvangen.

Philippi werd gesticht door Phillipus II en bewoond tot aan de 15de eeuw. De archeologische site van 87 ha behoort tot het Unesco werelderfgoed. Philippi heeft tweemaal een beslissende rol gespeeld in de ontwikkeling van het Westen. Hier versloegen Antonius en Octavianus de legers van Brutus en Cassius, voorbode van de stichting van het Romeinse Rijk, en hier predikte Paulus voor het eerst het christelijk geloof in Europa.

Bij de start van het cursusjaar 2022-2023 zullen we reisplan, reisduur, reisleiding, deelnemingstarief en inschrijvingsmodaliteiten voor deze reis bekendmaken.

Willy Orlandini – verantwoordelijke meerdaagse reizen Seniorenuniversiteit UHasselt

(alle afbeeldingen zijn eigendom van Alk Reismakers en Seniorenuniversiteit)

GDPR beleid Seniorenuniversiteit Hasselt

De UHasselt en het Bestuur van de Seniorenuniversiteit UHasselt hechten zeer veel belang aan de bescherming van de persoonsgegevens die de leden bij hun inschrijving doorgeven. De ingewonnen gegevens betreffen naam, voornaam, geboortedatum, nationaliteit, thuisadres, telefoonnummer, gsm-nummer, bankrekeningnummer en privé e-mailadres. Deze gegevens worden uitsluitend door ons gebruikt om de ledenadministratie en onze dienstverlening (lezingen, daguitstap, meerdaagse reis) te kunnen uitvoeren alsook om de leden van de Seniorenuniversiteit te kunnen uitnodigen voor relevante UHasselt gerelateerde activiteiten die zich richten op senioren als doelgroep. Genoemde gegevens worden aan geen andere personen, instanties of organisaties doorgegeven. Ze worden ook geenszins voor commerciële doeleinden aangewend. Personen die zich inschrijven als lid van de Seniorenuniversiteit UHasselt, verklaren zich door hun inschrijving akkoord met het boven aangehaalde gebruik van hun gegevens. Voor meer detailinformatie over het privacy-beleid van de UHasselt dat door het Bestuur van de Seniorenuniversiteit UHasselt wordt onderschreven, verwijzen we naar de privacyverklaring van de UHasselt op het volgende webadres: www.uhasselt.be/nl/gebruiksvoorwaarden-privacy#anch-privacyverklaring

PRAKTISCHE INFO

Een abonnement voor de volledige reeks van 28 lezingen kost € 80,00. Wie geen abonnement neemt, kan afzonderlijke lezingen bijwonen tegen een entreegeld van € 8,00 per lezing – bij voorkeur te betalen met Bancontact aan de ingang van het auditorium.

Let op: dit kan echter alleen als er nog plaatsen beschikbaar zijn. Zowel voor occasionele deelnemers als voor abonnees is er een koffiepauze in het cafetaria. Tijdens deze pauze worden de vragen verzameld voor de afsluitende vragenronde tijdens het tweede gedeelte van de lezing.

INSCHRIJVINGEN

Wie vorig jaar lid was, krijgt automatisch een formulier en brochure toegestuurd, met de uitnodiging om opnieuw in te schrijven. De leden-cursisten van 2021- 2022 hebben tot en met 18 juni 2022 voorrang om hun abonnement te vernieuwen en het inschrijvingsgeld van 80 € te betalen (na ontvangst van betalingsgegevens).

Wie op de wachtlijst vermeld staat, krijgt mogelijk (afhankelijk van de beschikbare plaatsen) eind juni 2022 een uitnodiging om een abonnement te nemen (inschrijvingsgeld € 80). Wie nog niet op de wachtlijst vermeld staat en zich met een e-mail naar seniorenuniversiteit@uhasselt.be aanmeldt, wordt aan de wachtlijst toegevoegd.

LET WEL: alleen student-cursisten en hun partner kunnen zich inschrijven voor de culturele daguitstap en de meerdaagse culturele reis.

MEER INFORMATIE OVER DE LEZINGEN

Universiteit Hasselt | Campus Diepenbeek
Claire Prenten

Agoralaan | gebouw D | 3590 Diepenbeek
tel 011 26 80 46

claire.prenten@uhasselt.be of seniorenuniversiteit@uhasselt.be
www.uhasselt.be/seniorenuniversiteit

HOE BEREIKT U DE CAMPUS?

Zoals blijkt uit het kaartje, is de Universiteit Hasselt (Campus Diepenbeek) met de wagen vlot bereikbaar. Ook met het openbaar vervoer vormt dit geen probleem. Vanaf de stations van Hasselt (bussen 36, 45 en 20a) en Genk (bussen 36 en 45) is er een regelmatige verbinding van De Lijn naar de universiteit (Campus Diepenbeek). De uurregelingen vindt u onder www.delijn.be. De lezingen vinden plaats op maandagnamiddag vanaf 14.00 uur in de auditoria H5 en H6 van gebouw D, Campus Diepenbeek van de Universiteit Hasselt.

UITGAVE
UHasselt

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Jos Thys
Kiezelstraat 100
3500 Hasselt

REDACTIE
Jos Thys

EINDREDACTIE
Betty Goens

LAY OUT
Dave Bosmans - UHasselt

FOTO's
Adobe Stock
Unsplash
Liesbeth Driessen

DRUK
CHAPO Hasselt

www.uhasselt.be/seniorenuniversiteit

SENIORENUNIVERSITEIT HASSELT

Universiteit Hasselt
Martelarenlaan 42
3500 Hasselt

Tel. 011 26 80 46

www.uhasselt.be/seniorenuniversiteit